

■ PUNTG DA VISTA

Englais en la segunda classa – per tuts uffants dal Grischun

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

La regenza grischuna propona ch'ìls scolars duaian emprender en la terza classa ina lingua estra chantunala (tudestg, talian u rumantsch). En la tschintgavla classa duaian els cumenzar cun englais. Uschia statti scrit en il sboz da la lescha da scola. Propi inchantà da questa proposta n'è nagin. Ils geniturs tudestgs vuessan en sasez pli gugent ch'ìls uffants cumenzian uschè baud sco pussaivel cun englais. Ils geniturs rumantschs han tema che l'instrucziun da tudestg pateschia, sch'i vegniss instrui forsa be paucas lecziuns.

Perquai pudess ins era ponderar in'otra varianta: Tut ils scolars dal Grischun cumenzan cun englais en la segunda classa (cun ina pitsch-

na dotaziun dad uras). En la quarta classa emprendan tuts scolars la segunda lingua estra (cun ina auta dotaziun dad uras). Ils scolars rumantschs e talians avessan en la quarta classa tudestg, ils scolars tudestgs emprendessan talian (u rumantsch en tschertas vischnancas a l'ur linguistic).

L'idea d'emprender englais gia en la segunda classa para l'emprim mument in pau curiusa. Ma sch'ins ponderescha da radent vesan ins che questa varianta fiss in bun cumpromiss. Tge avantatgs avessi per ils Rumantschs, per ils Tudestgs e per ils Talians?

Ils geniturs rumantschs vulan ch'ìls uffants emprendan en emprima lingia bain tudestg. Ma els giavischan era ch'ìls uffants vegnan tractads cun l'englais tuttina sco ils

auters uffants grischuns. Sch'ìls scolars rumantschs pon pia emprender – exact sco ils auters – en la segunda classa l'englais, na vegn nagin a la curta. Plinavant pon ils scolars rumantschs emprender tudestg a moda intensiva davent da la quarta classa. Quai sistem è sa cumprovà dapi decennis en il territori rumantsch. I fiss donn è putgà da midar qua insatge.

La schliaziun «englais en la segunda/tudestg en la quarta» ha per la lingua rumantscha anc in auter avantatg. Ils emprims trais onns da scola pon ins tgirar il rumantsch e porscher als uffants ina buna basa da la lingua materna. L'englais na munta per il rumantsch nagina concorrenza. Ma d'instruir pli baud il dominant tudestg, sco quai ch'i vegn proponì en il sboz da la lescha,

fiss forsa in memia grond squitsch per la lingua periclitada.

Ils blers geniturs tudestgs giavischan che lur uffants emprendan uschè svelto sco pussaivel englais. Cun englais en la segunda classa, e talian en la quarta, pudess ins ademplir quest giavisch.

Ins po far gronds disputs e sa dumandar sche l'englais è bun per noss pajais u per noss chantun. Ma discussiuns ed arguments gidan pauc encunter il trend da vulair far emprender ils uffants uschè baud sco pussaivel l'englais. Sch'ins instruis en las scolas tudestgas – encunter la voluntad dals geniturs – l'emprim il talian e pir suenter l'englais, fiss quai nunproductiv.

Per ils geniturs talians è la situaziun dad ina vart sumeglianta

sco per ils geniturs rumantschs. Igl è impurtant ch'ìls uffants emprendian bain tudestg. Da l'otra vart han er ils geniturs en las valladas talianas grond interess vi da l'englais. Era per els fiss la varianta «englais en la segunda/tudestg en la quarta» probabel ina schliaziun praticabla.

En il chantun Turtig vegn l'englais dapi quest onn da scola instrui gia en la segunda classa. Ils scolars turtigais han mintg'emna duas lecziuns. Meds d'instrucziun adattads per quest stgalim èn avant maun. Sch'ìls Grischuns introducissan pia l'englais en la segunda classa na fiss quai nagin novum svizzer e na muntass era nagina revoluziun. Anzi, i fiss in cumpromiss elegant per il Grischun – cumpatibel cun «harmos» ed ils auters chantuns svizzers.